

1. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קה.

אמר רב חסדא: **אכל בשר - אסור לאכול גבינה**, גבינה - מותר לאכול בשר. אמר ליה רב אחא בר יוסף לרב חסדא: בשר שבין השינים מהו? קרי עליה: הבשר עודנו בין שיניהם. אמר מר עוקבא: אנא, להא מלתא, חלא בר חמרא לגבי אבא, דאילו אבא - כי הוה אכיל בשרא האידינא לא הוה אכל גבינה עד למחר עד השתא, ואילו אנא - **בהא סעודתא הוא דלא אכילנא, לסעודתא אחריתא - אכילנא.**

Rav Hísda says: If one ate meat, it is **prohibited** for him to eat cheese immediately, as the meat contains fatty substances that stick to one's mouth and preserve the flavor of meat. But if he ate cheese it is **permitted** for him to eat meat without delay. **Rav Añha bar Yosef said to Rav Hísda:** In the case of meat that is between the teeth, what is the *halakha*? Are these remnants considered meat to the extent that one may not eat cheese as long as they are in his mouth? In response, Rav Hísda read about him the following verse: **"While the meat was yet between their teeth"** (Numbers 11:33). This verse indicates that even when the meat is between one's teeth it is still considered meat, and therefore one may not partake of cheese until that meat has been removed. **Mar Ukva said: I am, with regard to this matter, like vinegar, son of wine, with respect to Father, i.e., my practice is inferior to that of my father. As Father, if he were to eat meat at this time, would not eat cheese until tomorrow at this time. But as for me, only at this meal, during which I ate meat, do I not eat cheese; at a different meal on the same day I will eat cheese.**

2. רש"י מסכת חולין דף קה. ד"ה אסור לאכול גבינה

משום דבשר מוציא שומן והוא נדבק בפה ומאריך בטעמו.

3. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה כח

מי שאכל בשר בתחלה בין בשר בהמה בין בשר עוף לא יאכל אחריו חלב עד שיהיה ביניהן כדי שיעור סעודה אחרת והוא כמו שש שעות מפני הבשר של בין השינים שאינו סר בקינוח.

4. תוספות מסכת חולין דף קד: ד"ה עוף וגבינה אין בשר וגבינה לא

...ור"ת מפרש וכן הלכות גדולות דאכל בשר אסור לאכול גבינה היינו בלא נטילה וקינוח אבל בנטילה וקינוח שרי אכל גבינה מותר לאכול בשר אף בלא נטילה וקינוח ומר עוקבא דלא אכיל עד סעודה אחריתא היינו בלא נטילה וקינוח אי נמי מחמיר על עצמו היה... והעולם נהגו שלא לאכול גבינה אחר בשר כלל ואפילו אחר עוף...

5. תוספות מסכת חולין דף קה. ד"ה לסעודתא אחריתא אכילנא

לאו בסעודתא שרגילין לעשות אחת שחרית ואחת ערבית אלא אפילו לאלתר אם סילק השולחן ובירך מותר דלא פלוג רבנן.

6. שולחן ערוך יו"ד הלכות בשר בחלב סימן פט סעיף א

אכל בשר, אפילו של חיה ועוף, לא יאכל גבינה אחריו עד שישהה שש שעות. ואפילו אם שהה כשיעור, אם יש בשר בין השינים, צריך להסירו. והלועס לתינוק, צריך להמתין. הגה: ...ויש אומרים דאין צריכין להמתין שש שעות, רק מיד אם סלק ובירך ברכת המזון, מותר על ידי קנוח והדחה (תוס' ומרדכי פכ"ה והגהות אשיר"י והג"ה מיימוני פ"ט דמ"א וראבי"ה). והמנהג הפשוט במדינות אלו, להמתין אחר אכילת הבשר שעה אחת, ואוכלין אחר כך גבינה. מיהו צריכים לברך גם כן ברכת המזון אחר הבשר (ע"פ הארוך והגהות ש"ד), דאז הוי כסעודה אחרת, דמותר לאכול לדברי המקילין. אבל בלא ברכת המזון, לא מהני המתנת שעה. ואין חילוק אם המתין השעה קודם ברכת המזון, או אחר כך (ד"ע ממהרא"י ולאפוקי או"ה)... ויש מדקדקים להמתין שש שעות אחר אכילת בשר לגבינה, וכן נכון לעשות.

7. ש"ך יורה דעה סימן פט

ח (פמ"ג) וכן נכון לעשות. וכ"כ מהרש"ל דכן ראוי לעשות לכל מי שיש בו ריח תורה ע"ש:

8. ט"ז יורה דעה סימן פט ס"ק ב

...ורש"ל פ' כ"ה סי' ט' **תמה על זה למה נהגו להקל בזה נגד הרי"ף ורמב"ם שהצריכו לכל הפחות ו' שעות** וכ' ש"ד שנהגים כרמב"ם ולא כתו' דמתירים ומ"מ גם סילוק ובירך בעינן דאל"כ אפילו המתין כל היום אסור וכתב עוד ואם אי אפשר למחות ביד בני אדם שאינן בני תורה אבל **בבני תורה ראוי למחות ולגעור בהם שלא יקילו פחות משש שעות** ע"כ והוא האריך ובלבוש כ' דהך המתנת שעה שזכר רמ"א הוא מדברי סמ"ג והוא ט"ס שלא כתב שום פוסק כן רק מהרא"י ואו"ה כתבו שהעולם נוהגים כן אבל לא דדינא הכי...

9. דרכי משה הארוך סימן פט

...רבים נוהגין להקל ועושין להם פשרה מדעתם להמתין שעה אחת אחר סעודת בשר וסלקו וברכו ואז אוכלין גבינה **אע"ג דלא אשכחן טעמא ורמז לשיעור זה** מכל מקום מי ימחה בידיהם הואיל והתוס' והראבי"ה מתירין...

10. ביאור הגר"א יורה דעה סימן פט ס"ק ו

והמנהג כו' מיהו כו'. בנויה על דברי הזוהר פ' משפטים דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או **בשעתא חדא**...

11. פלתי סימן פט ס"ק ג

[ג] אחר אכילת בשר שעה אחת. הפרי חדש (ס"ק ו') דעתו ליתן טעם למנהג הזה מזוהר (סוף פרשת משפטים דף קכ"ה ע"ב) דקאמר מבלי לאכול שעתא חדא. **וזה אינו דלשון שעתא כוונתו עת חדא, ואינו נגדר בשעות העולם**, רק עת, ומצהרים עד ערב קרוי ג"כ שעתא חדא.

12. דרכי תשובה סימן פט סעיף א

(ה) שישה שש שעות. ע' ביד יהודה... דביש לו ספק אם יש שש שעות צריך להחמיר ולהמתין עד שיהא ודאי שש שעות ואין מקילין מטעם ספיקא דרבנן **כיון דהוי דבר שיש לו מתירין** עיין שם אולם... והצל"ח דדוקא בדבר שאם יעשנה היום **לא יעשנה למחר** שייך דשיל"מ ע"כ ובדברינו שם (ס"ק ל"ז) ממילא הכא לא שייך ענין דשיל"מ **דהא יכול לאכול גבינה עתה וגם לאחר ששה שעות** וצ"ע שוב ראיתי בס' דלתי תשובה שהעתיק שם תשובה מרב א' שהעלה להקל בזה מטעם ס"ס שמא העיקר כהפוסקים שא"צ להמתין שש שעות ואת"ל דצריך להמתין שמא כבר עבר ששה שעות... (ו) שש שעות...וע' בס' מזמור לדוד (להרב מהרד"פ ז"ל) שהביא מנהג מכמה מקומות שאין ממתנין אחר הבשר **רק ג' שעות בקירוב** אפי' בקיץ ויש למנהג זה על מה לסמוך הואיל ואם הי' **בחורף אז הי' כבר זמן סעודה אחריתא** א"כ ממילא מוכח דאינו מושך טעם גם לאחר ג' שעות עיין שם...

13. שו"ת יביע אומר חלק א - יורה דעה סימן ד

(יג) ולולא דמסתפינא הוה אמינא שאם חסר משש שעות **פחות מחצי שעה מותר אף לגדולים**, שהרי כתב הרמב"ם **כמו** שש שעות. וכ"ה בס' ארחות חיים ח"ב (עמוד שלה). ובכל בו (סי' קו). ובזמנים הראשונים **לא היה מורה שעות מצוי**, ובודאי שהיו מקילים באומדנא. וידוע דכל תוך חצי שעה חשיב **סמוך**, וכמ"ש רשב"ם פסחים (קז:), אבל יותר מזה חשיב כמופלג, ולכן ה"נ יש להקל בתוך חצי שעה הסמוכה לשש שעות... והמאירי בס' מגן אבות (סי' ט עמוד מז) כתב: **חמש שעות או שש שעות**... ומיהו למעשה יש להחמיר בזה. וכמ"ש רבינו ירוחם אות כח דבעינן שישה לכל הפחות שש שעות... ומיהו המיקל בזה בשעת הדחק יש לו על מה שיסמוך. הנלע"ד כתבתי.

14. שו"ת מעין אומר חלק ד, א:כז

שאלה: מי שאכל תבשיל של בשר בהמה, האם אפשר לו כאשר הוא דחוק בזמנו, לחכות אחר כך **רק חמש וחצי שעות** לפני אכילת מאכל חלב? תשובה: אפשר.